

Дяченко А. В., Нестерчук А. Ю., Немерицька Л. В.

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ПАСИНКУВАННЯ ТА КУЛЬТУРИ ВЕРХІВКОВОЇ
МЕРИСТЕМИ В ОЗДОРОВЛЕННІ КАРТОПЛІ ВІД ДИТИЛЕНХОЗУ**

Житомирський національний агроекологічний університет

бульвар Старий, 7, м.Житомир, 10008, Україна

e-mail: luda.nemerizka72@ukr.net

Система захисту картоплі від стеблової нематоди містить профілактичні, фізичні, агротехнічні, хімічні та селекційно-насінницькі заходи (Шестеперев А.А. и др., 2006, Иванюк В.Т. и др., 2005). Одним радикальним методом щодо повного оздоровлення картоплі від інвазії *Ditylenchus destructor* є метод культури верхівкової меристеми.

Оздоровлення картоплі від збудників вірусних та бактеріальних хвороб за допомогою культури верхівкової меристеми широко використовується як в нашій країні, так і за кордоном (Положенець В.М. та ін., 1994, Иванюк В.Т. и др., 2002, Деккер, 1972). Але інформація про можливе використання цього методу в оздоровленні картоплі від стеблової нематоди є досить обмеженою. З метою з'ясування цього питання нами проведені спеціальні експерименти.

За результатами проведених обліків встановлено, що схожість рослин картоплі при посадці бульб, уражені нематодою, становила 79,1 %, в той час як у контролі – 100 %.

У варіанті досліду, де висаджували уражені дитиленхозом бульби, кількість хворих бульб під час збирання врожаю становила 37,4 %.

У вегетаційний період з хворих рослин протягом одного місяця зрізали пагони. Слід зауважити, що пагони виділяли тільки з візуально здорових рослин. Добре приживання пагонів спостерігалось у випадку, коли протягом перших десяти днів під плівковим покриттям відносна вологість повітря становила 90–95 %.

За результатами візуального спостереження та використання методу Бермана нами встановлено, що ступінь приживлення пагонів становив 82,8–83,5 %, а всі вирощені з них рослини були цілком здорові та не містили особин стеблової нематоди, хоча отримані вони були з уражених дитиленхозом посадкових бульб

На основі візуального та мікроскопічного методів оцінки бульб, що отримані в наступних репродукціях від живців, не виявлено фітогельмінтів, які викликають дитиленхоз.

Отже, вирощування рослин картоплі за допомогою живців з бокових пагонів дозволяє повністю оздоровлювали посадковий матеріал від стеблової нематоди.

Вирощені з пагонів рослини картоплі давали в першому році середній урожай у різних варіантах досліду по 2,4–2,5 бульб, а в наступних бульбових репродукціях: перша – 7,1–7,4 та друга – 7,3–7,5 бульб на одну рослину. Коефіцієнт розмноження за роки досліджень становив 124,4–138,7.

При вивченні можливості оздоровлення картоплі від стеблової нематоди методом культури верхівкової меристеми за вихідний матеріал використовували бульби з симптомами ураження дитиленхозом. Після термообробки нематодних бульб за температури 35–37 °С протягом трьох тижнів з паростків картоплі вилучали меристему, яку культивували в умовах *in vitro* на поживному середовищі Мурасіга-Скуга.

Результати експериментів щодо оздоровлення картоплі від дитиленхозу за допомогою вирощених з верхівкової меристеми уражених рослин картоплі показали повну відсутність інвазії стеблової нематоди як в рослинах, так і в бульбових репродукціях.